

داستان‌های هر اس‌آور جمعیت!

به مناسبت روز جهانی جمعیت به سراغ ۳ چالش مرتبط با حوزه جمعیت رفته‌ایم که این روزها فکر بسیاری از متخصصان را مشغول خود کرده است

ترگس عزیزی | روزنامه‌نگار

پرونده

بیستمین روز از اولین ماه تابستان، روز جهانی جمعیت است. بسیاری از ما با یکی از چالش‌های مربوط

به جمعیت آشنا هستیم؛ چالش رشد زیاد و ناگهانی جمعیت، مانند آن چه در دهه ۶۰ در ایران روی داد. تجربه شخصی بسیاری از ما باعث شده است تا عوارض این رشد ناگهانی را از نزدیک حس کنیم اما واقعیت این است که این روزها چالش رشد ناگهانی جمعیت، به مشکل معهود کشورهای در حال توسعه (بیشتر در قاره آفریقا) تبدیل شده است و بقیه کشورها از جمله ایران با چالشی جدید و متفاوت در باره جمعیت خود روبه‌رو هستند یعنی چالش پیر شدن جمعیت. چالشی که این بار بقیه نه متولدان دهه ۶۰ که افراد بالای ۶۰ سال را گرفته است. البته در کنار موضوع جمعیت بالای ۶۵ سال، کاهش جمعیت و موضوع مهاجران نیز از دیگر چالش‌های این عرصه است. در این پرونده نگاهی انداخته‌ایم به این سه چالش و البته مروری داریم بر برخی شاخص‌های جمعیتی در ایران و جهان.

زاین ۱۲۷ میلیونی در حال دست و پنجه نرم کردن با ۲ مشکل جمعیتی است که بسیاری از کشورها در آینده با آن مواجه خواهند شد

افزایش جمعیت سالمند

و کاهش نرخ رشد

شاید شما هم شنیده باشید که مردم ژاپن بیشترین امید به زندگی در بین کشورهای جهان را دارند. امید به زندگی بین زنان ژاپنی ۸۸/۵ سال و بین مردان ۸۱/۷ سال است اما احتمالاً چیزی که شما در باره جمعیت سالمند ژاپن نشنیده‌اید، نسبت این گروه سنی به کل جمعیت است؛ نسبتی که روز به روز در حال افزایش و همین باعث شده است این کشور با چالش‌های زیادی روبه‌رو شود. در سال ۲۰۱۴، حدود ۲۵ درصد جمعیت ژاپن را افراد بالای ۶۵ سال تشکیل می‌دادند و پیش‌بینی می‌شود نسبت این گروه سنی در جمعیت ژاپن تا سال ۲۰۵۰ به حدود یک سوم جمعیت برسد. افزایش گروه سنی سالمند، چالش‌های خاص خود را نیز دارد؛ از محدودیت در کار کردن بگیرید تا مشکلات جسمی که آن‌ها را نیازمند دریافت خدمات می‌کند اما شاید موضوعی که باعث هراس بیشتر ژاپنی‌ها شده، نه صرف افزایش جمعیت سالمند که هم‌زمان کاهش شدید نرخ رشد جمعیت در این کشور است.

کاهش ۳۰ میلیونی جمعیت ژاپن تا ۲۰۵۰!
پایین‌ترین نرخ باروری در ژاپن مربوط به سال ۲۰۰۵ است. این کشور است (۱/۲۶ نوزاد زنده به ازای هر زن) بعد از آن‌ها در چند اوضاع، کمی بهبود یافته است و این روزها به حدود ۱/۴۱ رسیده است اما در هر صورت از سال ۲۰۱۴ رشد جمعیت در این کشور به زیر صفر رسیده و این به آن مناسبت که تعداد افرادی که می‌میرند بیش از افرادی است که به دنیا می‌آیند. آمار نشان می‌دهد از این سال، هر ساله حدود یک میلیون نفر از جمعیت ژاپن کم می‌شود و بر این مبنا در سال ۲۰۵۰ جمعیت این کشور نزدیک به ۹۷ میلیون نفر خواهد بود؛ یعنی حدود ۳۰ میلیون نفر کمتر از جمعیت فعلی!

به هم خوردن توازن جنسیتی در جمعیت از دیگر چالش‌هایی است که تعدادی از کشورها با آن روبه‌رو شده‌اند

یک چهارم مردان چینی بدون همسر خواهند ماند!

شاید شما هم شنیده باشید که به واسطه سیاست تک‌فرزندی که پیش از این در چین اجرامی شد، تمایل خانواده‌ها به داشتن پسر، موجب افزایش میزان سقط جنین‌های دختر در این زمان و در نتیجه افزایش میزان تولد نوزادان پسر به شکل غیرطبیعی شده است. البته تفاوت در نسبت جنسیتی نوزادان مختص به چین نیست و کشورهای دیگری چون هند، ارمنستان، آذربایجان، ویتنام، آلبانی و چند کشور دیگر نیز میزان نوزادان پسر به دخترشان، از میانگین جهانی بالاتر است. البته در باره کشورهای چون ارمنستان، آذربایجان یا آلبانی، با توجه به کم بودن جمعیت این کشورها، این نبود تعادل چندان به چشم نمی‌آید اما در دو کشور چین و هند، تفاوت حتی چند دهه در صدی در این باره نیز می‌تواند تبدیل به رقمی بزرگ

آیا می‌دانید در سال‌های اخیر برخی کشورها با کمک پذیرش مهاجر، چالش‌های جمعیتی خود را کاهش داده‌اند؟

مهاجران در جست و جوی کارند!

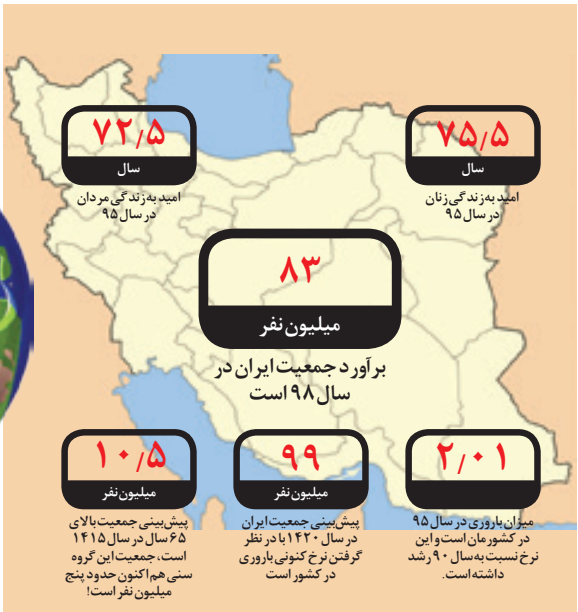
مهاجرت یکی از عوامل مؤثر در تغییرات جمعیتی است. هر چند شاید بسیاری از ما با شنیدن کلمه مهاجر، یاد افرادی بیفیتیم که به دلیل وقوع جنگ و ناامنی در کشورشان ناچار از ترک خانه و راهی دیگر کشورها می‌شوند اما آمار نشان می‌دهد، این روزها بیشترین تعداد مهاجران را نه پناهجویان که متقاضیان کار تشکیل می‌دهند. آمار سازمان ملل نشان می‌دهد حدود ۲۵۸ میلیون نفر در جهان، در مقطعی از زندگی خود دست به مهاجرت زده و کشور جدیدی را برای زندگی انتخاب کرده‌اند. حدود ۶۰ درصد این جمعیت را آسیایی‌ها تشکیل می‌دهند. بزرگ‌ترین صادرکننده مهاجر، کشور هند است که تنها در سال ۲۰۱۷، نزدیک به ۱۷ میلیون از جمعیت آن به دیگر کشورها (به ویژه به عنوان نیروی کار به کشورهای حاشیه خلیج فارس) مهاجرت کرده‌اند. رتبه دوم اما از آن

مروری بر مهم‌ترین اطلاعات و آمارهای آخرین گزارش سازمان ملل در باره جمعیت جهان

جمعیت جهان در حال پیر شدن است!

آخرین گزارش سازمان ملل در باره وضعیت جمعیت جهان، در این ماه میلادی منتشر شد. در این مطلب مروری فهرست وار داریم بر چند نکته قابل تامل که در این گزارش منتشر شده است.
* تا سال ۲۰۵۰ جمعیت جهان به ۹/۷ میلیارد خواهد رسید. البته بین مناطق مختلف، تفاوت‌های زیادی در زمینه افزایش جمعیت وجود دارد.
* تا سال ۲۰۵۰ نیمی از افزایش جمعیت تنها در ۹ کشور روی خواهد داد. این کشورها به ترتیب عبارت‌اند از: هند، نیجریه، پاکستان، جمهوری دموکراتیک کنگو، اتیوپی، تانزانیا، مصر و آمریکا.
* طی دهه‌های اخیر به صورت کلی امید به زندگی در تمام کشورها افزایش یافته است اما هنوز هم افراد در کشورهای فقیر، هفت سال کمتر از میانگین جهانی زندگی می‌کنند.

* جمعیت جهان در حال پیر شدن است و جمعیت افراد بالای ۶۵ سال، سریع‌ترین رشد را بین گروه‌های سنی دارد. اکنون از هر ۱۱ نفر، یک نفر بالای ۶۵ سال است (۹ درصد از جمعیت کل) اما در سال ۲۰۵۰، از هر شش نفر یک نفر بالای ۶۵ سال خواهد بود (۱۶ درصد). پیش‌بینی می‌شود در این سال بیشتر از ۱۵ درصد جمعیت ایران را نیز افراد بالای ۶۵ سال تشکیل دهند.
* تعداد کشورهایی که با کاهش جمعیت روبه‌رو هستند، در حال افزایش است. در سال ۲۰۱۰، ۲۷ کشور با پدیده کاهش جمعیت روبه‌رو بودند (کاهش حدود یک درصد). بین سال‌های ۲۰۱۹ تا ۲۰۵۰، ۵۵ کشور یا منطقه با کاهش دست کم یک درصد یا بیشتر جمعیت مواجه خواهند شد. به عنوان مثال پیش‌بینی می‌شود در چین کاهش جمعیت در این بازه زمانی به ۳۱/۴ میلیون نفر، معادل حدود ۲/۲ درصد جمعیت برسد.

تکته: اطلاعات این بخش، بر مبنای داده‌های مرکز آمار ایران ارائه شده است.

اوسنه گوهرشاد با قلمی روان

آشنایی با کتابی که به توصیف واقعه ۲۱ تیر و سرکوب خونین قیام مردم در مسجد گوهرشاد با پرداختی داستانی و جذاب می‌پردازد

کتاب «اوسنه گوهرشاد» به قلم «سعید تشکری» در سال ۹۷ توسط انتشارات به‌نشر به چاپ رسیده است. اگر اسم کتاب به نظر تان کمی ناآنوس است، بد نیست بدانید که اوسنه به معنای افسانه و داستان است. کتاب نیز پیرامون واقعه ۲۱ تیر، شهادت و سرکوب خونین قیام مردم در مسجد گوهرشاد و حرم رضوی است اما با توجه به پرداخت نو و متفاوت آن، خواننده نه فقط در باره این واقعه که در خصوص زندگی گوهرشاد بیگم، بانی مسجد گوهرشاد نیز اطلاعاتی کسب می‌کند. نویسنده در معرفی این اثر این کتاب را مجموعه داستانک‌های به هم پیوسته و روایتی خیالی اما مبتنی بر حقیقت معرفی کرده است.

پرداختی نو و متفاوت

«تشکری» در این کتاب با وجود این که تلاش کرده بر مبنای داده‌های مستند در باره واقعه مسجد گوهرشاد، داستان را پیش ببرد اما پرداخت نو و متفاوت او، باعث شده است تا اثر، خشکی آثار تاریخی را نداشته و بیشتر به قول خود کتاب، رمانکی فانتزی باشد. صفحه‌آرایی متفاوت و استفاده از فونت‌های متنوع در کتاب، پیگیری داستان را بهرغم شکست‌های متعدد در روند داستان، آسان کرده است. کتاب در قطع رقعی چاپ شده و وزن پایین آن در کنار اندازه‌اش، باعث شده است تا بتوان آن را به راحتی در کیف، جادادو و در طی روز هر زمان فرصت بود از خواندن اش لذت برد. البته در کنار این نکات مثبت، باید در نظر داشت که این اثر انمی توان کتابی تاریخی در نظر گرفت و خواندن آن، اطلاعات تاریخی اندکی در باره واقعه گوهرشاد در اختیار خواننده می‌گذارد.

چند برش خواندنی از این کتاب

در ادامه سه برش خواندنی از این کتاب را برایتان انتخاب کرده‌ایم تا با قلم نویسنده و حال و هوای این کتاب، بیشتر آشنا شوید.

توصیف مهربانی گوهرشاد: گوهرشاد بیگم، بانوی دربار تیموری، همو که بسیاری از هیبت و صلابت و قدرت او می‌ترسیدند و بسیاری دوستش داشتند، حالا مثل دختر بچه بغضی در گلو واشکی در چشم داشت. کنار سکویی که دخترک بر آن بود، روی زمین نشست. مهربان دست بر کوسوی پریشان دختر برد تا نوازشش کند. دختر ترسید و خود را عقب کشید. نای فریاد زن و جیغ کشیدن گویی نداشت. سر بلند کرد و گوهرشاد را دید که مهربانی می‌خواهد او را آرام کند.

نگاه گوهرشاد آن قدر مهربان بود که دختر به لباس و ظاهر او که باید برای آن روز و آدم‌ها غریبه باشد، توجهی نکرد. خودش را سپرد به نوازش‌های دستان گوهرشاد.

حریفی به نام مردم: حالا به عنوان همسر استاندار، امینه یا کروان و نور چشمی رضاخان در کمک به اجرای طرح‌های او این جایی. روی ایوان باغ استاندارد ایستاده‌ای و به میزهای پایه بلند که با تور و نوار رنگی تزئین شده نگاه می‌کنی. چقدر رویا در سر داشتی و در این مدت که در مشهد بودی، بی انجام آن وقت گذاشته‌ای اما از هر ۱۰ خواسته پنج تای آن هم به سرانجام نرسیده است. فکر می‌کنی شاید حق با همسرت فتح‌آ... یا کروان باشد. شاید این مردم را فقط و فقط باید به زور وادار به انجام کاری کرد. با خودت فکر می‌کنی امشب همه چیز معلوم می‌شود. معلوم می‌شود با حریفت که مردم هستند چند چند هستی.

روایتی از قیام گوهرشاد: مردم مقاومت می‌کردند اما آن سواران قدر سلاح و تیر و افراد زیاد بودند که ما برای مقاومت نداشتیم. کسی هم آن سو ترسیده بود و در ایوان غربی مقصوره را که مامور محافظت از آن بود، رها کرده بود و به مردم گفته بود در افتادن با حکومتی‌ها کاری خطاست و مردم را متفرق کرده بود. حالا این در شد محل حمله و ورود سربازان و ما ماندیم در محاصره آتش گلوله. کشته‌ها زیاد شدند. جان مانده‌ها نیز در خطر بود. از همه خواستیم مراقب جانشان باشند و از مهلکه بگریزند اما سربازان نیت‌شان دستگیری ما بیرون حرم بود. سعی داشتند به ما راه فرار نشان بدهند و بیرون حرم بر ما حمله کنند. حال و هوایی عجیب بود. آن همه کشته‌شد بودند اما آنان که می‌گریختند هم پروایی از مردن نداشتند. فقط مقصودشان فراری دادن دیگران بود. راه را چند بار بیرون حرم بر من بستند اما مردم نگذاشتند که من دستگیر شوم. در گیر شدند با افسران نظامی و جان خودشان را برای فرار من به خطر انداختند. حالا من در کوچه پس کوچه‌های اطراف حرم مولا بم و بسیاری از آنان که برای مخالفت با کشف حجاب شاه و قوانین او ایستادند، کشته‌وز خمی در صحن و سرای مولا و اطراف آن جا.

نحوه خرید این کتاب و شرکت در مسابقه

این روزها می‌توانید این کتاب را با تخفیف ۴۰ درصدی و به قیمت ۱۵ هزار تومان از کتاب فروشی‌های معتبر تهیه و در مسابقه ملی کتاب‌خوانی «اوسنه گوهرشاد» که جوایز ارزنده‌ای هم دارد شرکت کنید.

